

ikke er tilstrækkeligt, at en enkelt Minister har forberedt en Sag og dannet sig en Mening om den Maade, hvorpaa han troer, at den kan fremmes, thi den har endnu flere Stadier at gennemgaae, og derfor, mine Herrer! uagtet jeg, efter den Erklæring, hvormed jeg begyndte dette Foredrag, erkjender Nødvendigheden af denne Sags Ordning, og, uagtet jeg derefter naturligtvis ikke vil modsætte mig Sagens Fremme paa en saadan Maade og saa hurtigt, som jeg troer, at det kan lade sig forene med dens Løve, saa kan jeg dog ikke give noget Tilfagn om, at den fra Regeringens Side vil blive fremmet i nærværende Sammenkomst (Hør!).

Grundtvig: Den høitærede Cultusminister begyndte med, at han ansaae det for en meget alvorlig Sag, og som han ogsaa vilde tage meget alvorligt, og skjøndt jeg baade føler og erkjender, at min ligesaa religiøse som lovkyndige Ven, der har forelagt dette Lovudkast, tog sig Sagen og tager sig den vistnok saa alvorlig som Noget af os (Ja!), om han end tilsyneladende kunde fremte, hvad jeg anseer for ikke paa nogen Maade at gjøre Alvor Afbræk, men som vore Fædre have sagt længe før os „Alvor og Gammen kan godt sammen“ (Hør, Bravo!), skal jeg imidlertid tage Sagen ligesaa alvorligt; og, da jeg har været Præst i Folketirken nu snart i 40 Aar og vist ikke er blevet regnet blandt de leffindige, troer jeg ogsaa, at jeg har Kald til at tale et alvorligt Ord om denne Sag. Den høitærede Cultusminister begyndte med at betvivle Trangen til en hurtig Løsning, Trangen til at faae den Frihed, Grundloven hjemler, til at træde ind i Livet og til at træde i Kraft, og han anførte mange Hindringer, som laae veien for en hurtig Afgjørelse, uagtet han allerede før har bemærket, at han dog i Henseende til det borgerlige Vgteskab havde overvundet disse Hindringer allerede for ¾ Aar siden, da han ved Behandlingen af Sagen om de blandede Vgteskaber forstikkrede, at Udkastet til en Anordning om disse Ting havde været ikke blot i hans Lomme, men i en Andens. Trangen — nu, den er jo meget forskjellig, og jeg vil ingenlunde paatage mig at sige, at enten Alle eller de Fleste, som boe her i Landet, føle nogen stærk

Trang til Troesfrihed, saaledes som den fastsættes i Grundloven, og saaledes som min Ven har stræbt at faae den indført i Livet — men det er min fulde Overbeviisning, at Trangen maa være hos Enhver, som har nogen levende Tro (Hør!), og paa den anden Side, at de, som ikke føle denne Trang, de udgjøre for det Meste den Hob, som ikke bryder sig om nogen anden Troesfrihed, end at de kunne uforstyrret ikke alene undvære al Tro, men belee og bespotte al Tro, naar de kun ved visse Leiligheder, til den allerførste Bespottelse, underkaste sig visse kirkelige Handlinger (Hør! Nei!). Det er derfor ogsaa langt fra, som den høitærede Cultusminister syntes at mene, at det er dem, som aabenbart ere udenfor Folketirken og de andre anerkjendte Samsfund her, at det er ene dem, som skulde gjøre en Regulering af Troesfriheden og blandt Andet Indførelsen af det borgerlige Vgteskab nødvendig. Det er jo, og det maa jo den høitærede Cultusminister vide virkelig ligesaa godt som jeg, at det er kun en Digting, kun hvad man kalder en Fiction, og som jo bliver det Samme, kun paa et fremmed Sprog, det er jo kun en Digting, at de, som under daglige Mulkter, ifald de ellers ikke ville, ere døble og have ladet deres Børn døbe, at de, som efter Lyvens Trængsel have ladet sig confirmere, at de, som efter den samme Lovtvungne have ladet sig vie, at de alle sammenhøre enten til Folketirken eller til noget andet kirkeligt Samsfund, saaledes at noget Dptrin i deres Liv bliver dem enten kjær eller høitideligt derved, at de nødes til i den Anledning at underkaste sig den kirkelige Ceremonie. Altsaa er det en vitterlig Sag, at det paa ingen Maade er saa, at de kirkelige Handlinger for nogen beregnelig Deel af Samsfundet enten gjør Vgteskabet eller noget andet borgerligt Forhold høitideligere eller helligere, end det ellers vilde være. Altsaa Trangen er hos alle dem, som virkelig bryde sig om det kirkelige Liv, om den kirkelige Sandhed, og alle dem, som have denne Tro, at vi allermindst i Kirken enten skulle lokke eller nøde Folk til at hylle. Saa meget om Trangen, som den høitærede Cultusminister indskrænkede til meget Faa, og jeg skal dertil lægge, at, naar den høitærede Justitsminister erklærede, at han kun havde kjendt 3